

Aktualne oblike nadzorovanja in obvladovanja kriminalnih žarišč

Franci Kregar

Povzetek:

Namen prispevka:

Namen prispevka je vsebinsko in metodološko predstaviti pristope ZDA in večjih evropskih policij (iz Nemčije, Velike Britanije, Francije, Nizozemske, Italije) ter prenos izkušenj med policijami na tem področju policijskega dela.

Članek je zastavljen interdisciplinarno in daje poudarek posameznim oblikam policijskega dela, kakor tudi posameznim policijskim inovacijam, ki jih kombinirano uporabljajo s ciljem zmanjševanja kriminalitete, nadzorovanja, obvladovanja, omejevanja in pasivizacije kriminalnih žarišč, kot so: Compstat, Broken windows policing, Hot spots policing, Evidence-based policing in še nekatere druge. Podana je tudi informacija o uporabi teh izkušenj v slovenskem prostoru.

Metodologija:

Narava predmeta proučevanja je zahtevala obsežno teoretično podlago in celovito praktično poznavanje problematike. Cilj članka je prikaz različnih oblik in metod policijskega dela na področju nadzorovanja in obvladovanja kriminalnih žarišč. Pri raziskavi sta bili glavni metodi analiza pisnih in elektronskih virov ter hospitacije avtorja v različnih enotah ameriške, nemške in francoske policije, kakor tudi celovito poznavanje te problematike v slovenski policiji.

Ugotovitve:

Povečevanje kriminalne obremenjenosti urbanih in ostalih bolj naseljenih območij povzroča splošno povečanje števila kaznivih dejanj. Številni storilci klasičnih kaznivih dejanj, kriminalne združbe in člani različnih kriminalnih tolp, ki se ukvarjajo s kaznivimi dejanji ne izbirajo metod, ukrepov in taktik svojega delovanja. Območja, ki jih policije v svetu in pri nas opredeljujejo kot kriminalna žarišča so se v zadnjem desetletju številčno in kvalitativno povečevala. Navedeno je imelo za posledico, da so sodobne policije v ZDA in zahodni Evropi razvile nove ali nadgradile tradicionalne oblike policijske dejavnosti za nadzorovanje in obvladovanje kriminalnih žarišč. Temeljni namen novih pristopov je splošno zmanjševanje kriminalne obremenjenosti, zmanjševanje števila kaznivih dejanj in s tem izboljševanje varnostnih razmer na ogroženih območjih. Slovenska policija pri svojem delu sistematično uporablja tovrstne pozitivne izkušnje.

Praktična uporabnost:

Obsežne analize, ugotovitve in pri obsežni uporabi v tujini potrjene dobre policijske prakse so pomemben pripomoček pri organiziranju, vodenju in usklajevanju aktivnosti Slovenske policije na področju nadzorovanja in obvladovanja kriminalnih žarišč.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Primerna metodologija uporabe javnih virov, dobro poznavanje učinkovitih ter sodobnih policijskih praks pri nadzorovanju in obvladovanju kriminalnih žarišč pripomorejo k povečanju učinkovitosti policijskega dela v Sloveniji in v državah članicah EU.

Ključne besede: nadzorovanje kriminalnih žarišč, obvladovanje kriminalnih žarišč, policijske dejavnosti, policija, zmanjševanje kriminalitete.

1 UVOD

Povečevanje kriminalne obremenjenosti urbanih in ostalih bolj naseljenih območij povzroča splošno povečanje števila kaznivih dejanj, zato se sodobne policije sistematično in dosledno ukvarjajo s proučevanjem te problematike. Večji del kriminalitete se dogaja v manjših področjih, zato jo je s proaktivnim, organiziranim, fleksibilnim in usmerjenim delom policije možno zmanjšati. Policije in zlasti kriminalistične policije v svetu se zadnja desetletja zelo organizirano in sistematično ukvarjajo z identifikacijo, spremljanjem, nadzorovanjem, obvladovanjem in zmanjševanjem kriminalnih žarišč. Organizacijske oblike dela, strategije, taktike in metode delovanja policij v svetu so različne in se morajo stalno prilagajati novim zahtevam na področju zatiranja, preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. V kolikor temu ni tako policija, pravosodni organi in celotna družba izgubljajo boj za zmanjševanje kriminalitete in omejevanje delovanja storilcev kaznivih dejanj. Učinki in posledice tega se kažejo v zmanjševanju nivoja varnosti državljanov, povečanju splošne in organiziranih oblik kriminalitete, v transparentni prisotnosti ter pretirani dejavnosti kriminalno aktivnih oseb v okolju.

Kriminalno žarišče v svetu in pri nas je običajno opredeljeno kot točno določena lokacija ali kraj, kjer se pogosto pojavljajo kazniva dejanja, lahko pa tudi kot lokacija, kjer se pogosto zadržujejo posamezni storilci kaznivih dejanj ali kjer delujejo organizirane kriminalne združbe. Pri identifikaciji in potrjevanju obstoja kriminalnih žarišč je naloga policije, da z različnimi analitičnimi metodami in kontinuiranim proučevanjem prostorske porazdelitve kriminalitete ugotovi pojavljanje določenih vrst kaznivih dejanj na določenem območju glede na vrsto, čas in intenziteto (Kregar 2004). O tem govorijo tudi različni avtorji, ko opredeljujejo pojem kriminalnega žarišča. Kriminalna žarišča se ločijo tudi glede na linijsko problematiko (Lanata, J.C. (2000), Dvoršek in Meško (2003). Tako poznamo tovrstna žarišča po področjih tatvin, drznih tatvin, vlomov, tatvin vozil, ropov, preprodaje mamil, obvladovanja izsiljevalske dejavnosti itd. Kriminalna žarišča, ki jih tvorijo območja z izrazito visoko stopnjo kriminalne obremenjenosti prebivalci določenih lokalnih skupnosti že navzven doživljajo kot nevarna področja in se jim praviloma izogibajo. O kriminalnem žarišču v svetu (zlasti ZDA, Velika Britanija, Nemčija, Francija, Italija) govorijo tudi kot o kraju, kjer se pogosto zadržujejo pripadniki organiziranih kriminalnih združb ali storilci kaznivih dejanj. Gre za zbirališča in delovanje preprodajalcev mamil in drugih nedovoljenih predmetov, vlomilcev, roparjev, izsiljevalcev, tihotapcev, morilcev in podobnih kategorij oseb. Najpogostejše gre za javno dostopna mesta kot so gostinski lokali, diskoteke, parkirišča, okolica stanovanjskih blokov, pa tudi določena stanovanja in podobne lokacije. Na teh krajih se storilci kaznivih dejanj družijo, načrtujejo izvedbo posameznih kaznivih dejanj, se med seboj spoznavajo in izmenjujejo kriminalne izkušnje. Na posameznih lokacijah se zbira tudi kriminalna smetana, ki jo predstavljajo vodje in visoko pozicionirani člani posameznih združb.

Po identifikaciji kriminalnih žarišč za policijo nastopi nova faza v kateri prične sistematično spremljati in nadzorovati dogajanje. Na podlagi ugotovitev in dogodkov pričenja z različnimi operativnimi ukrepi s ciljem zmanjševanja problematike, po potrebi pa načrtuje tudi kompleksnejše operativne aktivnosti. Američani (Lanata 2000 in FBI 2004) operativno taktično nadzorovanje in obvladovanje kriminalnih žarišč razumejo kot kombinacijo različnih klasičnih, prikritih, proaktivnih in zelo aktivnih policijskih ter preiskovalnih ukrepov, ki z odločno ter usmerjeno dejavnostjo zagotavljajo preprečevanje, odkrivanje, obvladovanje, zatiranje in preiskovanje kriminalitete. Končni cilj dejavnosti mora biti omejevanje kriminalitete, prijemanje storilcev kaznivih dejanj, kakor tudi razbijanje in procesiranje kriminalnih združb, ki s svojo dejavnostjo obvladujejo določena območja. Američani (FBI, 2004), Shane, J.M. (2004), Kregar (2006), Nemci, Francozi in v Veliki Britaniji so izredno

dejavni tudi na področju pasivizacije kriminalnih žarišč, ki jih s kratkoročnimi ali dolgoročnimi usmerjenimi preiskavami zaključujejo z odločnimi poostrenimi nadzori, zaključnimi akcijami in varnostnimi akcijami. Rezultati te dejavnosti se odražajo v znatnem zmanjševanju skupnega števila kaznivih dejanj in izboljšanju statistike. V številnih večjih mestih se kombinirano uporabljajo številni tipi tradicionalne in inovativne policijske dejavnosti, ki je podrobneje opisana v nadaljevanju. V teh državah zlasti kriminalna žarišča, kjer so prisotne organizirane kriminalne združbe obdelujejo še posebej pozorno in pri tem delujejo globalno. Ne zapirajo se v lokalne ali regijske prostore temveč na najvišjem nivoju zvezni (Amerika, Nemčija) ali državni (Francija, Velika Britanija, Belgija) koordinirajo in usmerjajo tudi to dejavnost. Izmenjava enot, kadra, opreme, zagotavljanje dodatnih proračunskih sredstev in tehnike je sama po sebi razumljiva.

Podobno kot Nemci, Američani in ostali problem razumemo tudi v naši policijski in kriminalistični praksi. Z nadzorom nad kriminalnimi žarišči in usmerjeno dejavnostjo v smislu preprečevanja, odkrivanja, obvladovanja in zatiranja kriminalitete na takšnih območjih skušamo s fizično prisotnostjo omejiti razsežnosti delovanja, ki za storilce kaznivih dejanj predstavljajo določene ugodnosti in prednosti. V okviru nadzora kriminalnih žarišč uniformirana policija in še posebej kriminalistična policija z različnimi operativnimi aktivnostmi izvajata tudi pomemben del na področju preiskovanja kaznivih dejanj. Pomemben del zaključnih akcij naše policije je plod sistematičnega in dolgotrajnega dela na tem segmentu.

Sodobne policije, tako tudi Slovenska poleg sistematičnega delovanja v kriminalnih žariščih s podobnimi metodami poskušajo obvladovati tudi širšo varnostno problematiko. Tako v Sloveniji v zadnjem času govorimo o zagotavljanju večjega nadzora v varnostno obremenjenih območjih. Pojem predstavlja izpostavljeno varnostno problematiko na področju zatiranja kriminalitete, spremljanje in obvladovanje kriminalnih žarišč, problematiko delovanja različnih vandalskih skupin in organiziranih kriminalnih združb ter negativnih pojavov na področju javnega reda, ki zahtevajo povečano učinkovitost dela policije.

2 IZKUŠNJE ZDA

Zanimive in izjemno velike izkušnje na tem področju imajo nedvomno policisti in preiskovalci v večjih ameriški mestih in metropolitanskih območjih (Kregar, 2006). Z organiziranimi kriminalnimi združbami in kriminalnimi tolkami, ki delujejo na obsežnih področjih se sistematično ukvarjajo in spopadajo že dobrega pol stoletja. Imajo obsežna kriminalna žarišča, katerih nadzorovanje in obvladovanje je zahtevalo razvoj in uporabo številnih policijskih pristopov. Reševanje problematike oz. varnostnih problemov ima za posledico različne projekte v posameznih večjih policijskih enotah. Pozitivne rezultate projektov uporabljajo enote po celotni državi. Ena večjih prelomnic na področju obvladovanja kriminalnih žarišč, zatiranja kriminalitete in zmanjševanja števila kaznivih dejanj sega v leto 1994, ko so v policijskem oddelku New York pričeli s CompStat policijsko dejavnostjo. Analiza izvedenih aktivnosti in doseženih rezultatov je pokazala, da je dejavnost bistveno izboljšala učinkovitost policijskega dela. Izkušnje tega delovanja so bile kasneje prenesene v vsa večja ameriška, evropska in druga mesta po svetu (zlasti v Azijo in Avstralijo). V prilagojeni obliki dejavnost uporabljajo tudi številna manjša mesta in policijske postaje v ZDA in nekaterih evropskih državah.

Policijske inovacije, ki jih kombinirano uporabljajo s ciljem zmanjševanja kriminalitete in tudi negativnih pojavov na področju javnega reda, nadzorovanja, obvladovanja, omejevanja ali

pasiviziranja kriminalnih žarišč so predvsem: Broken windows policing, Hot spots policing, CompStat, Evidence-based policing in še nekatere druge. V velikem obsegu jih povzemajo in uporabljajo praktično vse večje evropske države zaradi česar so izkušnje preverjene in potrjene na območjih različnih držav. Z izjemo Compstata gre za tradicionalne oblike policijske dejavnosti, ki pa so se v zadnjih letih posodobile zlasti v doktrinarnem, načrtovalskem, taktičnem in izvedbenem smislu.

2.1 Osnovne policijske dejavnosti

Broken windows policijska dejavnost temelji na dosledni zaznavi in obravnavi kršiteljev tudi najmanjših prekrškov na kriminalnem žarišču ali drugi varnostno obremenjeni lokaciji. Zanj je najbolj značilna tako imenovana ničelna toleranca pri izvajanju policijskih ukrepov. Policisti tako dosledno ukrepajo tudi zoper kršitelje vseh manjših prekrškov. Izhaja se iz dejstva, da bo imela zgradba z nekaj razbitimi okni, ki je nihče ne bo popravil oz. je zapuščena v kratkem razbita vsa okna in vedno bolj bo uničevana tudi njena notranjost. Za to bodo poskrbeli vandali in mladoletni storilci manjših kaznivih dejanj. Podobno je seveda tudi z drobnim kriminalom in prekrški na posameznih območjih, ki jih nihče ne omejuje. Vedno bolj se širijo, postajajo družbi nevarni in neobvladljivi. Ko se jih policija in širša družba začnejo zavedati je problematika običajno že zelo pereča. V izogib temu jih je potrebno pravočasno, sistematično, odločno in dosledno omejevati. Dejavnost je bila praktično preizkušena v letih 1985 do 1990 na številnih varnostno problematičnih območjih večjih mest – predvsem New York, Los Angeles, Filadelfija in nekaterih drugih. Posebej intenzivno pa se je izvajala in potrdila na področju New Yorka od leta 1990 dalje. Od takrat velja za metodo dela, ki se v veliki meri uporablja na območju ZDA in na področju številnih Evropskih mest. Dodaten razvoj te policijske dejavnosti je bil dosežen ob izvajanju Compstat dejavnosti. Tako v ZDA kot v svetu so se zlasti v civilni družbi in med kriminologi pojavili številni kritiki teh policijskih aktivnosti, ki izpostavljajo negativne učinke. Ne glede na te kritike in poglede v policijski stroki še danes prevladuje večinsko prepričanje, da je pravilno načrtovana in izvajana dejavnost izjemno učinkovita ter nujno potrebna.

Hot spots policing predstavlja načrtno, odločno in zelo aktivno delovanje policije v obliki nam poznanih poostrenih nadzorov in varnostnih akcij. Temelji na sistematični, usmerjeni in množični uporabi kombiniranih policijskih enot, katerih cilj je predvsem intenzivno delovanje proti storilcem kaznivih dejanj ter pasiviziranje kriminalnih žarišč. Učinki dejavnosti se kažejo v bistveno zmanjšani kriminalni in varnostni obremenjenosti določenega območja, katere lepotna napaka pa je običajno, da se velik del problematike prelije na druga območja.

Evidence-based policing temelji na podatkih, informacijah, izkušnjah in strokovnih znanjih s katerimi razpolaga policija. Zajema tudi številne kriminološke in druge znanstvene študije o policijski dejavnosti. Glede na vse to policija lahko podobno kot zdravniki postavi ustrezno »diagnozo« varnostne problematike in temu primerno izvede ustrezne operativne aktivnosti za rešitev problemov. Gre za zanimiv pristop, ki je seveda tudi nam v slovenski policiji dobro poznan in uporaben.

V skupnost usmerjeno policijsko delo je nedvomno zelo uspešna policijska dejavnost tudi za razreševanje problematike na tem področju. Na tem mestu je namreč potrebno poudariti, da se v mnogih primerih vsa policijska dejavnost na kriminalnih žariščih ali varnostno obremenjenih območjih kombinira tudi z zelo uveljavljeno v skupnost usmerjeno policijsko dejavnostjo in/ali problemsko orientirano policijsko dejavnostjo. Povezovanje z lokalno skupnostjo in vključevanje vseh subjektov lokalne skupnosti v razreševanje problemov je izjemnega pomena in bistveno pripomore k uspehu.

2.2 Compstat

Izjemno pozornost si je kot policijska inovacija in uspešna policijska dejavnost prislužil COMPSTAT. Dejavnost je bila razvita v policijskem oddelku mesta New York - NYPD (zaposluje 38 000 policistov), v letu 1994, pod vodstvom glavnega policijskega šefa Williama Brattona. Kratica je sestavljena iz računalnika (COMPUter) in statistike (STATistic). Gre za računalniško in analitično podprt geografski informacijski sistem, ki vključuje geografsko karto s prikazom prostorske razporeditve kriminalitete, kriminalnih žarišč, varnostno obremenjenih območij in identificiranimi varnostnimi problemi. Na tej podlagi se v okviru vsakotedenskih sestankov v vodstvu policijskega oddelka (policijske uprave za celo mesto) srečujejo vodilni operativni delavci oddelka, predstavniki specializiranih kriminalističnih enot, analitičnih enot, terenskih enot FBI, DEA, ATF, logistike in vodje vseh lokalnih policijskih postaj v mestu. Tam razpravljajo o varnostnih problemih in skupno iščejo rešitve. Sprejemajo strategije in se dogovarjajo o operativnih taktikah za konkretno reševanje varnostnih problemov pri zmanjševanju kriminalitete ter izboljševanju kvalitete varnosti. Ta sistem delovanja nadgrajuje in kombinirano uporablja vse v prejšnji točki navedene policijske dejavnosti ter obveščevalno podprto proaktivno policijsko dejavnost poznano kot Intelligence Led Law Enforcement. Ta srečanja so izredno bojovita, saj se na njih od lokalnih policijskih vodij zahtevajo predvsem rezultati in poročanja o konkretnih rešitvah posameznih problemov. Eventualno blefiranje o uspehih je nemogoče, saj prisotni dobro poznajo predhodne aktivnosti, uporabljene policijske taktike in dosežene rezultate dela. Pritisk na te vodje je stalen. Ta pritisk se nato po policijski hierarhiji na podoben način prenaša do zadnjega policista na terenu.

Nadgrajena je bila klasična v skupnost usmerjena policijska doktrina, z ugotovitvijo, da je omejevanje in zmanjševanje kriminalitete vitalnega pomena za vsako skupnost. S predhodno analizo dolgoletnih izkušenj in uporabe različnih policijskih taktik je bilo ugotovljeno, da so lokalni policijski vodje, ki vodijo od 200 do 400 policistov v poziciji, da direktno odločajo o metodah, taktikah in koncentracijah policistov na terenu. Na njih je bila prenesena odgovornost za organiziranje operativnih aktivnosti na posameznem območju, po potrebi pa se jim dodeljuje dodatne policijske sile. Razvil se je tudi kvaliteten sistem organizacijske fleksibilnosti, ki zagotavlja ustrezno premeščanje razpoložljivih policijskih sil po najbolj problematičnih področjih mesta. Poleg vključevanja linijskih (specializiranih) enot policijskega oddelka so za mobilno pokrivanje širših teritorialnih območij oblikovali številne mobilne operativne enote kriminalistične in uniformirane policije namenjene za nadzor terena (glej Kregar 2006). Tako enote področnih policijskih postaj, sosednjih policijskih postaj, različne specializirane kriminalistične enote in navedene mobilne operativne enote na izbranih problematičnih območjih skupno (koncentrirano) izvajajo številne formalne in neformalne oblike usmerjenega policijskega dela. Te oblike in metode dela so zlasti: opazovanje ter patroljiranje z uniformiranimi in civilnimi patroljami, zasede, mobilne intervencijske skupine, mobilne akcijske skupine, racije, varnostne akcije, sodelovanje z lokalnim prebivalstvom, problemsko orientirana dejavnost, različne oblike kriminalistične preiskovalne dejavnosti itd. COMPSTAT so postopno začele uporabljati vse večje mestne policijske enote. Ob njegovi implementaciji so bili izjemni uspehi doseženi na območju mest Filadelfija, Washington, Baltimore, Los Angeles in številnih srednjih mest. Trenutno ga v ZDA uporabljajo v veliki večini vseh večjih in srednjih policijskih enot, kjer so zaradi drugačnih ali specifičnih potreb razvili različne variante tega modela. V modificiranih oblikah ga vedno pogosteje uporabljajo policijske enote, ki razpolagajo z manjšim številom policistov - 10 do 25. Prilagojene različice v veliki meri povzemajo in uporabljajo v mestih številnih Evropskih držav, zlasti v Veliki Britaniji, Nemčiji, Franciji, Belgiji, Nizozemski idr.

Rezultati policijske dejavnosti CompStat, ki je zaradi kombinirane uporabe vzpodbudila razvoj ostalih policijskih dejavnosti se v statistiki prikazujejo skozi postopno, vendar drastično zmanjšanje kriminalitete v večini ameriških mest.

3 IZKUŠNJE NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAV

V Nemčiji so se z operativnim pokrivanjem kriminalnih žarišč začeli sistematično ukvarjati v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Zaradi izredno hitrega razvoja kriminalnih združb so bili prisiljeni razviti številne ciljno usmerjene strategije. Pri razvoju si ves čas pomagajo z bogatimi izkušnjami ZDA, zlasti iz FBI, DEA ter večjih mestnih policijskih enot. Ob širjenju dejavnosti organiziranih kriminalnih združb in povečanju kriminalitete zaradi družbenih sprememb v novi Evropi, so od sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja stare strategije dela na tem področju dodelali, posodobili in sistematično zagotavljali sredstva za nabavo sodobne operativne tehnike. Konec devetdesetih let prejšnjega stoletja, predvsem pa v začetku tega stoletja intenzivno uporabljajo opisane ameriške izkušnje, zlasti CompStat modela. Ta je še posebej razvit v mestih München, Hamburg, Berlin, Stuttgart, Dortmund, Essen, Düsseldorf in številnih drugih. Avtor članka je imel priložnost, da si je načrtovanje in izvajanje posameznih aktivnosti ogledal neposredno v vodstvih posameznih enot. V vsakem večjem mestu v katerem zaznajo povečano kriminalno aktivnost takoj začnejo s sistematičnimi preprečevalnimi aktivnostmi v kriminalnih žariščih. Posamezna policijska predstava v operacije vključujejo obsežne lastne potenciale. Pri obvladovanju večje problematike na kriminalnih žariščih v aktivnosti vključujejo specializirane enote drugih policijskih predstev ali z deželnega nivoja kot so: mobilne enote kriminalistične policije, enote uniformirane pripravnostne policije ter enote SEK (specialne enote). Te s proaktivnimi, prikritimi in z različnimi ofenzivnimi oblikami policijskega dela sistematično pokrivajo večja kriminalna žarišča v posameznih zveznih deželah. Pri tem je potrebno dodati, da je vodenje in koordinacija med enotami izjemno dodelana in vsaka najmanjša enota deluje po podrobno pripravljenem načrtu. V razvoj teh novih metod dela so vložili velika finančna sredstva, ki so bila namenjena za razvoj usposabljanja, taktike in predvsem za zelo kvalitetno tehnično opremljanje enot.

Podobnih metod kot Nemci se za obvladovanje kriminalnih žarišč v večjih Francoskih mestih poslužujejo tudi Francozi. Tudi oni poleg uporabe vseh posebnih preiskovalnih metod zelo pogosto izvajajo številne ofenzivne ukrepe s ciljem obvladovanja in pasivizacije večjih kriminalnih žarišč. Podobno delovanje prilagojeno njihovem okolju in policijski organiziranosti ter tudi aplikacijo tovrstnih izkušenj imajo v Veliki Britaniji, Belgiji, Nizozemski, Avstriji in Italiji. Pri tem je potrebno poudariti, da je delovanje enot v Veliki Britaniji najbolj podobno opisanemu v ZDA. Razlog je v tem, da Angleške policije najbolj dosledno in neposredno aplicirajo izkušnje iz ZDA.

4 OPERATIVNO TAKTIČNO DELOVANJE SLOVENSKE POLICIJE

Ker je namen članka predvsem prikaz dobrih praks iz tujine bom na tem mestu le na kratko predstavil delovanje slovenske policije na tem področju, in ključne ugotovitve delovanja pri nas. Poudariti je potrebno, da se tovrstne problematike lotevamo na podoben način kot sodobne Evropske države, prilagojeno našim razmeram. V zadnjih 15 letih je morala slovenska policija zaradi spreminjanja varnostnih razmer in povečevanja števila kaznivih dejanj ustrezno prilagajati tudi taktiko in metodiko svojega delovanja na tem področju. Pri

tem so bile poleg lastnih izkušenj seveda aplicirane tudi določene pozitivne izkušnje in dobre prakse tako evropskih policij, kakor tudi ZDA.

Zaradi povečane problematike v zadnjih letih so bili v okviru dela policije na varnostno obremenjenih območjih oz. kriminalnih žariščih razviti nekateri novi taktični pristopi in določene oblike dela policijskih enot. Vlagajo se veliki napor v reševanje varnostne problematike na področju zatiranja kriminalitete, spremljanja in obvladovanja kriminalnih žarišč, problematike delovanja različnih vandalskih skupin in organiziranih kriminalnih združb ter negativnih pojavov na področju javnega reda in miru. Policija organizira in izvaja različne oblike dela policijskih enot kot so: opazovanje, patruljiranje, intervencija, zaseda, mobilne operativne skupine, uporaba virov ter informatorjev, sodelovanje z lokalnim prebivalstvom ter lokalno skupnostjo, poostren nadzor, varnostna akcija in zaključna akcija. Delovanje enot na tem področju usmerjajo, koordinirajo in vodijo posebne koordinacijske skupine posameznih policijskih uprav, v katere so vključeni predstavniki služb policijskih uprav in vodstev policijskih postaj. S tem je zagotovljena tudi enotnost delovanja vseh služb posamezne policijske uprave in skupno reševanje zahtevnejših varnostnih problemov na tem področju. Aktivnosti policijskih uprav na tem področju intenzivno spremlja, usmerja in usklajuje koordinacijska skupina GPU. Ugotovitve analiziranja in spremljanja dela na tem področju kažejo, da se učinkovitost delovanja policije na kriminalnih žariščih in v varnostno obremenjenih območjih povečuje. Z obsežnimi usmerjenimi operativnimi dejavnostmi je zagotovljen učinkovitejši nadzor na kriminalno najbolj ogroženih območjih. Rezultati se kažejo v bistvenem izboljšanju varnostnih razmer v teh predelih tako, da doseženi cilji narekujejo nadaljevanje takega dela tudi v bodoče.

5 ZAKLJUČEK

Identifikacija, operativno taktično nadzorovanje, spremljanje, usmerjeni operativno-taktični ukrepi in obvladovanje kriminalnih žarišč je ena od pomembnih nalog policij. Sodobne evropske policije pospešeno razvijajo ustrezne strategije, oblike dela, taktike in metode dela za uspešno in učinkovito izvajanje teh nalog. Temelj tem strategijam je zavedanje, da proaktivna, preventivna in usmerjena taktična dejavnost policije v kriminalna žarišča predstavlja pomemben element pri zmanjševanju števila kaznivih dejanj. Z vidika možnosti, ki jih policija kot represivni organ lahko prispeva k splošnim naporom družbe pri zatiranju, preprečevanju in zmanjševanju kriminalitete je ta dejavnost ključnega pomena. Kot je razvidno iz prispevka so se v zadnjih petnajstih letih policijske oblike in metode dela v ZDA prilagodile povečanim potrebam na področju zatiranja, preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kriminalitete. Rezultat dejavnosti je bil postopno zmanjševanje števila kaznivih dejanj in kriminalne obremenjenosti številnih mest. Tem trendom so sledile tudi številne Evropske države. Za zelo pomembno sta se izkazali taktična in organizacijska fleksibilnost policijskih enot, ki morajo z različnimi organizacijskimi oblikami dela zagotavljati povečano dejavnost, reševanje konkretnih varnostnih problemov ter vidnost na krajih, kjer je to najbolj potrebno. Tudi Slovenska policija tem smerem in trendom sledi, saj jo v to sili povečanje kriminalitete in s tem števila kaznivih dejanj.

6 LITERATURA

1. Burnett,E. (2007). Crime Analysis Reporting and Mapping for Small Agencies. FBI Law Enforcement Bulletin, Oktober 2007, str. 15-22.

2. Chicago Police Department (2004). Organize crime and street gangs Reference Book. Chicago, Illinois, ZDA.
3. DEA, 1991. Priročnik za delo na področju zatiranja nedovoljene proizvodnje in prometa z mamili. Ljubljana, prevod MNZ.
4. Dvoršek, A., Meško, G. (2003). Kriminalna žarišča in policijska dejavnost. Dnevi varstvoslovja, Bled, junij 2003.
5. FBI, 2004. Gangs and Organize Crime Developmental Issues and Criminal Behavior books. FBI National Academy, Quantico, Virginia, ZDA.
6. FBI Academy. (2004). Zapiski predavanj in literatura iz različnih predmetnih področij. FBI National Academy, Quantico, Virginia, ZDA.
7. Fitzgerald, D.G. (2007). Informants and Undercover Investigations.
8. Harpold, J. (1998). Crime Prevention: The Changing Role of the Beat Officer. Police Chief December, 1998, pp 83-86.
9. Izpopolnjevalni tečaj FBI NAA, Edinburgh. (2005). Poročilo o udeležbi. Ljubljana, MNZ RS.
10. Izpopolnjevalni tečaj FBI NAA, Nizozemska. (2006). Poročilo o udeležbi. Ljubljana, MNZ RS.
11. Kregar, F. (1993, 1995, 1996, 1997, 2000, 2003). Poročila o obiskih, usposabljanjih in izmenjavah izkušenj v tujini - enote krim. policije Nemčije in MEK krim. policije. Ljubljana, MNZ RS.
12. Kregar, F. (1998 in 2000). Poročilo o usposabljanju in izobraževanju iz prikritih posebnih preiskovalnih tehnik francoske policije. Ljubljana, MNZ RS.
13. Kregar, F. (2004). Delovanje mobilnih kriminalističnih skupin v Republiki Sloveniji. Dnevi varstvoslovja, Bled 2004.
14. Kregar, F. (2006). Novosti pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju organizirane kriminalitete v ZDA. RKK (stran 359-364).
15. Lanata J.C. (2000). Gangs: Fourteen points of interests. Behavioral science unit, FBI Academy, Quantico, Virginia, ZDA.
16. Lanata J.C. (2000). Identifying and Interviewing Gang Members. Selected Readings for the Next Millennium. FBI Academy, Quantico, Virginia, ZDA.
17. Los Angeles County, Sheriff's Department. (2000). Street gang manual of the Los Angeles County.
18. Newburn, T. (2003). Handbook of Policing. Willan Publishing, UK and USA.
19. Pravila policije (2000). Ljubljana, MNZ, Policija.
20. Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2007-2011. (2007). Državni zbor Republike Slovenije.
21. Shane, J.M. (2004). Compstat Process. FBI Law Enforcement Bulletin, April 2004, str. 12-21.
22. Shane, J.M. (2004). Compstat Design. FBI Law Enforcement Bulletin, Maj 2004, str. 12-20.
23. Shane, J.M. (2004). Compstat Implementation. FBI Law Enforcement Bulletin, Junij 2004, str. 13-20.
24. Stumper, A. (1972). Mobilne udarne (intervencijske) skupine v deželi Baden Wurttemberg. Stuttgart, Offentliche Sicherheit.
25. Weisburd, D. in Braga, A.A.. (2006). Police Innovations, Contrasting Perspectives. Cambridge University press, UK.

O avtorju:

Franci Kregar, univ. diploma Vojaške akademije in diplomant FBI National Academy v ZDA, višji kriminalistični inšpektor I v Upravi kriminalistične policije GPU, Štefanova 2, 1000 Ljubljana.